

FN-förbundet
UNA SWEDEN

EN
BÄTTRE
VÄRLD

Skolmaterial FN-DAGEN 2017

*Fira FN-dagen och lär dig mer om flickors rättigheter
och Agenda 2030 med Svenska FN-förbundet*

Mänskliga rättigheter för alla

Jämställdhet är en mänsklig rättighet men världen ser annorlunda ut. Varje dag tvingas flickor in i barnäktenskap, nekas skolgång och utsätts för könsstämpning. Att stärka flickors rättigheter är ett effektivt sätt att bekämpa fattigdom och skapa utveckling. Diskutera jämställdhet och flickors rättigheter med dina elever med årets material inför FN-dagen den 24 oktober!

Med materialet vill vi uppmuntra lärare och elever att diskutera jämställdhet och mänskliga rättigheter. Materialet innehåller fakta, berättelser och övningar som du som lärare kan arbeta med i klassrummet. Det består av tre olika delar med ökande svårighetsnivå, så att du som lärare kan avgöra vilken nivå som passar just din klass. I materialet finns också en tävling där eleverna får använda sin kreativitet och har chans att publiceras på Svenska FN-förbundets hemsida www.fn.se samt belönas med en present till klassrummet.

Välkommen att uppmärksamma FN-dagen och flickors rättigheter med Svenska FN-förbundet!

FAKTA OM FN-DAGEN

FN-dagen firas den 24 oktober. Det datumet 1945 trädde FN-stadgan i kraft och FN bildades. FN-stadgan är det dokument som vägleder FN:s arbete. FN-dagen har firats sedan 1948. 1971 rekommenderade FN:s generalförsamling att dagen skulle uppmärksammas av medlemsstaterna som en nationell högtidsdag.

FAKTA OM AGENDA 2030

I september 2015 enades världens ledare om Agenda 2030 och 17 globala mål för hållbar utveckling. Med agendan och målen har världens länder tagit ansvar för att bland annat utrota extrem fattigdom, minska ojämlikhet och lösa klimatkrisen. De globala målen gäller i alla länder och för alla människor. Målen ska vara uppnådda till år 2030. Information om målen hittar du på www.globalamalen.se.

Tips!

- Läs mer om FN-förbundets projekt Flicka på www.fn.se/flicka
- Se FN-förbundets film om projektet Flicka på www.fn.se/filmflicka. Där finns även tillhörande diskussionsfrågor och andra övningar om jämställdhet.
- Vad kan du om läget i världen? Testa vem du skulle vara i ett annat land på www.varldskoll.se
- Hitta fler sätt att engagera din skola i FN-frågor på www.fn.se/skola

NIVÅ 1 BARNS RÄTTIGHETER

Alla barn i världen har samma rättigheter oavsett var de kommer ifrån eller var de bor. FN:s barnkonvention togs fram för att skydda varje barns rättigheter. Trots detta finns det fortfarande barn som inte har tillgång till bland annat skola, mat eller medicin. Flickor är oftast mer utsatta än pojkar, vilket bidrar till ett ojämställt samhälle. I den här övningen kan du diskutera med dina elever vad mänskliga rättigheter och jämställdhet är.

ÖVNING

På sida 4 hittar du en karta med olika påståenden. Gå igenom de olika korten med eleverna. Låt eleverna gissa om varje påstående är ett barns rättighet eller enbart ett önskemål.

DISKUTERA

- *Varför är inte alla påståendena rättigheter? Har alla barn i Sverige de rättigheter som står på korten? Vad behövs för att varje barn i Sverige ska få sina rättigheter?*
- En av artiklarna i barnkonventionen handlar om att alla barn har rätt att gå i skolan. *Vad betyder det för dig att du får gå i skolan? Vad hade du saknat om du inte fick gå i skolan*
- Nästan alla barn i världen börjar skolan men pojkar får oftare än flickor gå klart skolan. *Varför har inte flickor tillgång till sina rättigheter på samma sätt som pojkar? Vad kan vi göra för att flickor ska få göra samma saker som pojkar?*

FÖRKLARINGAR

- **Mänskliga rättigheter** – De mänskliga rättigheterna är universella och gäller för alla och envar. De slår fast att alla människor, oavsett land, kultur och sammanhang, är födda fria och lika i värde och rättigheter. Ansvaret för att de mänskliga rättigheterna inte kränks vilar på regeringen och på all statlig och kommunal verksamhet.
- **Jämställdhet** – Jämställdhet är ett mål i sig liksom en förutsättning för hållbar och fredlig utveckling. Jämställdhet uppnås när kvinnor och män, flickor och pojkar har lika rättigheter, villkor, möjligheter samt makt att själva forma sina liv och bidra till samhällets utveckling. Det handlar om en rättvis fördelning av makt, inflytande och resurser i samhället.
- **Barnkonventionen** – FN:s konvention om barnets rättigheter, eller barnkonventionen som den också kallas, antogs av FN år 1989. Konventionen innehåller 54 artiklar och har skrivits under av 196 länder. USA är det enda land som inte har ratificerat den. Barnkonventionen är juridiskt bindande.

PÅSTÅENDEN: BARNETS RÄTTIGHET ELLER ETT ÖNSKEMÅL?

Klipp ut och diskutera. ✂

1 Du har rätt att gå till doktorn när du är sjuk.	2 Du har rätt att ha ett namn	3 Du har rätt att dricka rent vatten
4 Du har rätt att jobba med vad du vill som vuxen	5 Du har rätt att ha ett eget rum	6 Du har rätt att gå i skolan
7 Du har rätt att ha en egen dator	8 Du har rätt att äta dig mätt varje dag	9 Du har rätt att ha ett hem
10 Du har rätt att leka	11 Du har rätt att åka på semester när du vill	12 Du har rätt att tycka vad du vill

Du hittar artiklarna här:

<https://www.barnombudsmannen.se/barnombudsmannen/barnkonventionen/>

FAKIT 1. Mänsklig rättighet se artikel 24 och 25 2. Mänsklig rättighet se artikel 7 3. Mänsklig rättighet se artikel 27 4. Önskemål 5. Önskemål 6. Mänsklig rättighet se artikel 28 och 29 7. Önskemål 8. Mänsklig rättighet se artikel 26 och 27 9. Mänsklig rättighet se artikel 26 och 27 10. Mänsklig rättighet se artikel 31 11. Önskemål 12. Mänsklig rättighet se artikel 13

NIVÅ 2 BARNÄKTENSKAP TVINGAR FLICKOR ATT SLUTA SKOLAN

Varje dag gifts tusentals flickor under 18 år bort. Ofta gifts de bort mot sin vilja med män som är äldre än dem och som föräldrarna har valt. Det leder ofta till att flickorna måste sluta skolan, trots att de inte har blivit klara med sina studier. Det är vanligt att flickor som gifts bort blir gravida i ung ålder. Det kan vara farligt och leda till att mamman eller barnet dör, om kroppen inte är färdigutvecklad när flickan blir gravid.

Barnäktenskap är vanligt och sker över hela världen. De vanligaste anledningarna är fattigdom och traditioner. Det är flest flickor som gifts bort men det händer även pojkar. Om flickor får gå klart skolan och själva bestämma om och när de ska gifta sig och bli gravida påverkas hela samhället i en positiv riktning.

Fatuma bor i Afarregionen i norra Etiopien. Hon blev bortgift när hon var 13 år gammal. I Etiopien är det vanligt med barnäktenskap. Tack vare FN:s arbete får hon och andra flickor stöd så att de inte behöver giftas bort. FN utbildar olika nyckelpersoner i samhället som t.ex. lärare och religiösa ledare. Genom att de lär sig om flickors rättigheter och de

farliga konsekvenserna av barnäktenskap, tar allt fler människor avstånd från dessa traditioner.

DISKUTERA

- Barnäktenskap är en gammal tradition som finns på många håll i världen. *Varför tror du att det är så?*
- *Vad tror du händer med en flicka som gifts bort? Hur ser hennes framtida liv ut?*
- Tänk dig att du bor i en stad där flickor och pojkar gifts bort när de fortfarande är barn. *Vad hade du velat göra för att stoppa det?*
- Både flickor och pojkar riskerar att giftas bort, men det är flest flickor som drabbas. *Varför tror du att det är så?*

UPPGIFT

Mänskliga rättigheter ska gälla för alla. Använd dig av de tankar som dök upp under diskussionerna för att undersöka vilka mänskliga rättigheter som riskerar att brytas när en flicka blir bortgift som barn. Utgå ifrån barnkonventionen eller FN:s allmänna förklaring om de mänskliga rättigheterna, som du hittar på

FAKTA

- Varje dag gifts över 47 000 flickor bort innan de fyllt 18 år. Ungefär en av tre flickor i utvecklingsländer gifts bort innan 18 års ålder och en av nio flickor gifts bort innan 15 års ålder.
- Mål fem i Agenda 2030 kallas för "Jämställdhet". Delmål 5.3 syftar till att skadliga sedvänjor som barnäktenskap ska avskaffas.
- Barnäktenskap förekommer över hela världen. Det sker i t.ex. Etiopien och Indien såväl som i USA, Storbritannien och Sverige.

www.manskligarattigheter.se. Be eleverna att berätta i helklass vilka artiklar som riskerar att brytas när flickor gifts bort som barn.

Tips!

Sant eller falskt?
Lär dig mer om
barnäktenskap på
fn.se/10myter

NIVÅ 3 AGENDA 2030 OCH MÅL 5

Alla former av våld mot kvinnor och flickor drabbar såväl individen som samhället i stort. Detta skapar hinder för jämställdhet och utveckling.

De globala målen omfattar många av de områden där flickor och kvinnor diskrimineras. Det gäller bland annat mäns våld mot kvinnor, trafficking, lönediskriminering, könsstympning, barnäktenskap och mödradödlighet.

Jämställdhet är ett av målen i Agenda 2030 och en grund till en rättvis, hållbar och fredlig utveckling. Jämställdhet handlar om en rättvis fördelning av makt, inflytande och resurser i samhället och att alla har tillgång till sina rättigheter.

FAKTA

- Komplikationer till följd av graviditet och förlossning är en av de vanligaste dödsorsakerna för flickor mellan 15 och 19 år i utvecklingsländer. Detta kan t.ex. bero på att flickan blivit könsstympad eller att det inte finns tillräckligt bra hälsovård i närheten.
- Kvinnlig könsstympning förekommer på många håll i världen men är vanligast i Afrika. Könsstympning innebär att man skär bort eller skadar delar av en flickas könsorgan. Ingreppet sker oftast utan bedövning och med risk för infektioner. 200 miljoner kvinnor och flickor runt om i världen uppskattas ha blivit könsstympade.

DISKUTERA

- Vad tror du är viktigast att förändra för att vi ska skapa en mer jämställd värld?
- Beskriv hur en jämställd värld skulle se ut? Vilka fördelar finns det med att ha ett jämställt samhälle?
- Tror du att vi kommer uppnå en jämställd värld till 2030? Varför eller varför inte?

ÖVNINGAR

Mål 5 i Agenda 2030

För att arbetet och framstegen med de globala målen ska kunna mätas krävs det tydliga delmål. Dela in er i grupper. Diskutera vilket av delmålen som är svårast respektive lättast att uppnå globalt innan 2030.

Motivera ert svar. Avsluta med gemensam diskussion. Ni hittar målen på www.globalamalen.se.

Tillgång till preventivmedel

Tillgång till preventivmedel ser olika ut i världen. På Gapminder hittar ni en graf som visar andelen kvinnor i åldern 15-49 år som använder preventivmedel i Etiopien. När ni först öppnar grafen syns användningen av preventivmedel bland kvinnor i Etiopien år 1990. Andelen ligger på under fem procent. Diskutera vad det kan innebära att så få kvinnor har tillgång till preventivmedel. Hur påverkas en kvinnas liv om hon inte kan bestämma hur många barn hon vill ha? Jämför sedan grafen med år 2005. Hur stor andel av kvinnorna hade tillgång till preventivmedel då? Vad tror ni att denna utveckling har berott på? Vilka positiva konsekvenser får samhället i stort om fler människor har tillgång till preventivmedel?

Länken hittar ni här: <http://bit.ly/2q9omsQ>

Mödradödlighet

Mödradödlighet är när kvinnor dör i samband med graviditet eller förlossning. Mödradödligheten har nästan halverats sedan 1990, men trots det så dör fortfarande runt 800 kvinnor varje dag av komplikationer kopplade till graviditet. Ta reda på vilka de vanligaste orsakerna till mödradödlighet är och diskutera åtgärder som kan göras för att förebygga och rädda liv. Utgå ifrån Världshälsoorganisationens hemsida: <http://bit.ly/2rIDVsL>

Jämför mödradödligheten i fem olika länder. Hur kommer det sig att det är så stora skillnader mellan olika länder? Länder och statistik att jämföra hittar ni på Globalis eller här: <http://bit.ly/2r9bE1B>

VAD KAN DU GÖRA FÖR ATT VI SKA NÅ DE GLOBALA MÅLEN?

De globala målen är universella, vilket betyder att målen gäller för alla världens länder och människor. För att vi ska nå målen måste vi alla vara med och bidra.

Visa på ett kreativt sätt vad du eller din klass kan göra för att vi ska nå de globala målen. Ni kan välja ut ett eller flera av målen och fundera på olika lösningar som du eller ni kan bidra med för att vi ska uppnå målen. Kom ihåg att ingen kan göra allt, men alla kan göra något!

Ert bidrag kan till exempel vara i form av en sång, dikt, berättelse, film eller en teckning. Skicka bidraget till fndagen@fn.se. Ange skola, klass, deltagarnas namn och kontaktuppgifter. Skickar ni stora filer ber vi er att

använda en tjänst som www.wetransfer.com eller www.sprend.se.

De vinnande bidragen kommer att publiceras på www.fn.se/fndagen samt få en FN-flagga till klassrummet och en present till alla elever i klassen. Alla deltagande skolor kommer också att få ett diplom att skriva ut till sina elever. Gör gärna en utställning på skolan med alla elevers bidrag!

Bidragen ska skickas in senast den 11 november.

Läs mer!

www.globalamalen.se

SVENSKA FN-FÖRBUNDET

Svenska FN-förbundet arbetar för en bättre värld. En värld där de mänskliga rättigheterna respekteras, där väpnade konflikter förebyggs, hanteras och löses, där det råder social och ekonomisk rättvisa och där utvecklingen är hållbar. Vi påverkar politik, informerar och samlar in pengar till viktiga FN-projekt, till exempel för att barn ska få möjlighet att gå i skolan och för att stoppa barnäktenskap. Alla som vill vara med kan bli medlemmar i FN-förbundet eller skänka en gåva till något av våra projekt. www.fn.se

Detta material är helt eller delvis finansierat av Sida. Sida delar inte nödvändigtvis de åsikter som här framförs. Ansvar för innehållet är uteslutande författarens. Alla bilder är från FN-förbundets projekt Flicka. Foto: Svenska FN-förbundet